

SELETUSKIRI
regionaal- ja põllumajandusministri määruse „Erakorraline investeeringutoetus
põllumajandustootjatele suu- ja sõrataudi ennetamiseks ” eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Regionaal- ja põllumajandusministri määrus „Erakorraline investeeringutoetus põllumajandustootjatele suu- ja sõrataudi ennetamiseks ” eelnõu (edaspidi *eelnõu*) kehtestatakse maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse § 2¹ lõike 1, § 2² lõike 2 ja § 11 lõike 1 alusel. Eelnõu koostamisel on arvestatud Euroopa Komisjoni teatise „Suunised põllumajandus- ja metsandussektoris ning maapiirkondades antava riigiabi kohta“ (ELT C 485, 21.12.2022, lk 1–90) (edaspidi *riigiabi suunised*) tingimusi.

Suu- ja sõrataud (edaspidi *SST*) on eriti ohtlik loomataud ja seda peetakse kõige suuremat majanduslikku kahju tekitavaks loomataudiks. Juhul, kui riigis tuvastatakse SST, hakatakse tegevusi läbi viima loomatauditõrje situatsioonplaani ja SST tegevusjuhise kohaselt. Rakenduvad tauditõrje meetmed: kehtestatakse kaitse -ja järelevalvetsoon, taudikoldes hukatakse kõik loomad, nakatunud tsoonis kehtestatakse loomade liikumispiirangud, kaubanduspiirangud loomade ja loomsete saadustega kauplemisele ning nende ekspordile. Kuna taudi haigestuvad kõik sõralised, siis võib hukatud loomade arv olla väga suur. SST-le on vastuvõtlikud peamiselt veised, aga ka lambad, kitsed ja sead. Viiruse levitajaks on haige loom, viirus levib muuhulgas õhu (tuulega võib viirus levida kümnete kilomeetrite kaugusele) ja loomset päritolu saadustega (piim, liha).

SST on levinud Aafrikas, Aasias, Lõuna-Ameerikas, kuid selle aasta jaanuaris teatati selle taudi jõudmisest Euroopasse. Esimene taudikolle oli Saksamaal Brandenburgis, kus teavitati taudipuhangust vesipühvlitel. Kui taudipuhang Saksamaal likvideeriti kiiresti ja levikut ei toimunud, siis 2025. aasta märtsi taudipuhang Ungaris levis edasi. Esimene taudkolle Ungaris oli Slovakkia piiri ääres ja nakkus levis seal lähedal asuvatesse Slovakkia veisefarmidesse. 2025. aasta aprilli lõpu seisuga oli Ungaris kinnituse saanud viis taudipuhangut ettevõtetes, kus oli veiseid 800–3000. Slovakkias oli selle aasta aprilli lõpuga kinnitatud samuti viis taudikollet ettevõtetes, kus oli 300–3500 veist. Kokku on Kesk-Euroopas seni tuvastatud 11 taudkollet ja hukatud üle 15 000 looma.

SST puhang ja taudikolde likvideerimine toob kaasa suure majandusliku kahju, seega on taudi ennetamine majanduslikult mõistlikum. Ennetavate bioohutusmeetmete rakendamine on olulise tähtsusega, et takitamaks eriti ohtliku loomataudi jõudmist ja levikut põllumajandusettevõttes.

Eestis on ligikaudu viis tuhat loomapidamiskohta, kus peetakse üle 62 tuhande lihaveise, 167 tuhande piimaveise, 43 tuhande lamba ja kolme tuhande kitse.

Tulenevalt eeltoodust taotles Regionaal- ja Põllumajandusministeerium Vabariigi Valitsuse reservi vahenditest 2025. aastasse ette 1,5 miljonit eurot SST ennetamise investeeringutoetuse rakendamiseks põllumajandustootjatele. Vabariigi Valitsuse 2025. aasta 10. aprilli istungil otsustati Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile eraldada Vabariigi Valitsuse reservi sihtotstarbelistesse vahenditesse 2025. aastaks 1,5 mln eurot SST bioohutusnõuete täitmiseks tehtavate vajalike investeeringute hüvitamiseks põllumajandustootjatele. Sama otsusega anti Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile ülesanne töötada välja ja esitada SST ennetamise investeeringutoetuse määrus kooskõlastamiseks esimesel võimalusel.

Olukorras kus bioohutuse tase loomakasvatuse ettevõtetes on erinev ja üle mitme kümne aasta on reaalne oht suurt majanduslikku kahju tekitava taudi levikuks, tuleb võimalikult kiiresti ettevõtete bioohutuse taset suurendada. Kuivõrd „Euroopa Liidu ühise põllumajanduspoliitika Eesti strateegiakava aastateks 2023–2027“ (edaspidi *strateegiakava*) sekkumise liik „Investeeringud“ sekkumine 1.11 „Loodusõnnetuste, ebasoodsate ilmastikutingimuste või kataastroofide tagajärjel kaotatud põllumajandusliku potentsiaali taastamise ja ennetustegevuste toetus“ raames eriti ohtliku loomataudi ennetamiseks antava abi rakendamine on aeganõudvam, sest eeldab strateegiakava muutmist ning strateegiakava alusel antavate toetuste puhul ei ole enne taotluse esitamist tekkinud kulud abikõlblikud, siis koostati käesolev eelnõu riigiabina ning valiti välja esmased meetmed bioohutuse suurendamiseks. Riigiabina hüvitatakse osaliselt, piiratud ajaperioodi jooksul, sihtotstarbeliselt, mõistlikult ja majanduslikult soodsaimal viisil tehtud või pooleli olevate tegevuste kulu SST leviku ennetamiseks. Strateegiakava alusel antava abiga hüvitatakse osaliselt eriti ohtliku loomataudi, mitte üksnes SST, leviku ennetamiseks tulevikus tehtavate tegevuste kulu ja seal ei sätestata piiranguid toetuse taotleja tegevusvaldkonnas tegutsemisele.

Määruse eelnõu koostamisel on arvesse võetud piiratud rahalist ressursi ning asjaolu, et sea- ja linnukasvatussektori bioohutuse tase on kõrgem kui veise-, lamba- ja kitsekasvatustes. Seakasvatuse bioohutuse taset on mõjutanud Aafrika seakatku levik (esimesed katkujuhtumid kodusigadel diagnoositi 2015. aastal. Aastatel 2018.–2020 seakatku kodusigadel ei esinenud, kuid 2021. aasta suvel diagnoositi ühes koduseafarmis jälle Aafrika seakatku). Linnukasvatust suu- ja sõrataud ei ohusta.

Määruse eelnõu ja seletuskirja koostasid Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi põllumajanduspoliitika osakonna valdkonnajuht Janeli Tikk (625 6299, janeli.tikk@agri.ee), sama osakonna nõunik Liina Jürgenson (625 6270, liina.jyrgenson@agri.ee). Juriidilise ekspertiisi määruse eelnõule tegi Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Jaana Lepik (5669 1973, jaana.lepik@agri.ee) ja keeleliselt toimetab sama osakonna peaspetsialist Leeni Kohal (5698 3427, leeni.kohal@agri.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb 14 paragrahvist.

Eelnõu §-s 1 kehtestatakse määruse reguleerimisala. Määrusega kehtestatakse suu- ja sõrataudi ennetamiseks erakorralise investeeringutoetuse (edaspidi *toetus*) andmise ja kasutamise tingimused ning kord.

Eelnõu §-s 2 sätestatakse riigabi andmise tingimused. Toetust antakse komisjoni teatise „Suunised põllumajandus- ja metsandussektoris ning maapiirkondades antava riigiabi kohta“ (ELT C 485, 21.12.2022, lk 1–90) (edaspidi *riigiabi suunised*) II osa jao 1.2.1.3 kohase riigiabina SST leviku ennetamiseks tehtud kulude osaliseks hüvitamiseks. Nimetatud jao kohaselt saab loomataudide leviku ennetamise kulude katmiseks anda abi põllumajandusliku esmatootmisega tegelevatele ettevõtjatele. Eelnevast tulenevalt saavad seda toetust taotleda füüsilisest isikust ettevõtjad või juriidilised isikud, kes tegelevad Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi *ELTL*) I lisaga hõlmatud põllumajandustoodete esmatootmisega veise-, lamba- või kitsekasvatuse tegevusvaldkonnas.

Riigiabi suuniste kohaselt võib abi anda seoses taudidega, mis on nimetatud Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 2016/429¹ artikli 5 lõikes 1 esitatud loomataudide loetelus. Selles loetelus on toodud ka SST. SST leviku ennetamiseks, tõrjeks ja likvideerimiseks on liidu tasandil

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2016/429, loomataudide kohta, millega muudetakse teatavaid loomatervise valdkonna õigusakte või tunnistatakse need kehtetuks (loomatervise määrus) (ELT L 84, 31.3.2016, lk 1).

ette nähtud programm, millega ühtlasi on täidetud riigiabi suuniste punkti 361 alapunktis b sätestatud nõue.

Eelnõu §-s 3 sätestatakse, kes saab toetust taotleda.

Eelnõu § 3 lõike 1 kohaselt antakse toetust füüsilisest isikust ettevõtjale (edaspidi *FIE*) või juriidilisele isikule, kes tegeleb ELTL I lisaga hõlmatud põllumajandustoodete, esmatootmisega veise-, lamba-, või kitsekasvatuse tegevusvaldkonnas. Nimetatud valdkonnad on valitud seetõttu, et SST leviku korral on veise-, lamba-, või kitsepidamise ettevõtted enam ohustatud ja senine bioohutusmeetmete rakendamise tase ei ole piisav. Eestis ei ole aastaid olnud ohtu eriti ohtliku loomataudi levikuks veise-, lamba- ja kitsekasvatustes. Samas on nimetatud tegevusvaldkonnad üle elanud mitmeid majandusraskusi, mille tulemusel on ettevõtjad mittetootlike investeeringuid (sh investeeringud bioohutusse) edasi lükanud. Mittetootlikud investeeringud on investeeringud, mis ei anna märkimisväärset käivet, sissetulekut või tulu ega suurenda oluliselt toetusesaaja ettevõtte väärtust, kuid avaldavad positiivset mõju näiteks taudi leviku tõkestamisele.

Teiseks oluliseks toetuse saamise eelduseks on see, et taotleja pidas vahetult enne toetuse taotlemist veiseid, kitsi või lambaid. Põllumajandusloomade registri andmetel tehakse kindlaks, kas taotleja pidas ajavahemikul 6. märtsist 2025. aastal kuni taotluse esitamisele vahetult eelnenud kalendrikuu viimase kuupäevani teatud aja jooksul vähemalt ühele loomühikule vastaval hulgal veiseid, lambaid või kitsi. Nimetatud nõue on täidetud nii ühte liiki loomade pidamisega kui ka siis, kui taotleja pidas kokku ühele loomühikule vastvalt hulgal näiteks lambaid ja kitsi. Loomade pidamise nõue on sätestatud seetõttu, et oluline on, et toetatavad tegevused viiakse ellu loomapidamisettevõttes, kus loomi peetakse. Vaatamata sellele, et Eestis ei ole viimastel aastatel veistel, lammastel ja kitsedel eriti ohtliku loomataudi nakatumist olnud, on loomapidajate teadlikus suurt majanduslikku kahju põhjustavatest loomataudidest, tänu pidevatele koolitustele, hea. Esimene SST juhtum põllumajandusloomadel sai Euroopa Liidus kinnituse selle aasta 6. märtsil ning ja see on valitud ka kuupäevaks, millest alates kuni toetuse taotluse esitamise vahetult eelnenud kalendrikuu viimase kuupäevani pidi toetuse taotleja pidama vähemalt ühele loomühikule vastaval hulgal veiseid, lambaid või kitsi. Pärast SST puhangu ametliku kinnituse saabumist on mitmed põllumajandustootjad juba alustanud investeeringute tegemist, et takistada SST levikut, millest tulenevalt on oluline toetada just neid põllumajandustootjaid, kes on aktiivselt asunud tegema mittetootlike investeeringud, mille hulka kuuluvad ka investeeringud bioohutuse suurendamiseks, et hoida ära majanduslik kahju.

Eelnõu § 3 lõikes 2 sätestatakse, et veiste, lammaste ja kitsede loomühikuteks ümberarvutamise korral kasutatakse maaeluministri 30. septembri 2022. aasta määruse nr 53 „Põllumajanduses kasutatava eriotstarbelise diislikütuse ostuõiguse andmine” § 2 lõikes 2 sätestatud koefitsiente. Veiste, lammaste ja kitsede loomühikuteks ümberarvutamise koefitsiendid on järgmised: üle 24 kuu vanune veis, sealhulgas ammlahm – 1,0 loomühik; 6-24 kuu vanune veis – 0,6 loomühikut; kuni kuue kuu vanune veis – 0,2 loomühikut; üle kuue kuu vanune lammas või kits – 0,15 loomühikut; kuni kuue kuu vanune lammas või kits – 0,05 loomühikut. Taotleja võis pidada kas ainult ühte liiki loomi või erinevaid loomi, kuid oluline on, et kokku oli tal loomi ühele loomühikule vastaval hulgal.

Kuivõrd põllumajandusloomade käive võib loomapidamisettevõttes olla suur, siis ei ole põllumajandusloomade pidamise tuvastamiseks oluline see, et taotlejal pidid olema loomad olemas kogu selle perioodi vältel igapäevaselt või mingil kindlal ajahetkel, vaid piisab kui tal olid loomad taotluse esitamisele eelnevalt perioodil vähemalt ühel päeval. Oluline on toetuse andmisel veenduda, et lähiminevikus on selles hoones loomi peetud ja suure tõenäosusega taotleja peab neid ka tulevikus ja selle tarbeks investeerib bioohutusse.

Perioodil alguseks on valitud 6. märts 2025, mil sai esimene SST juhtum ametliku kinnituse.

Eelnõu §-s 4 sätestatakse nõuded toetuse taotlejale.

Eelnõu § 4 lõige 1 sätestab, et toetuse taotlejal ei tohi olla likvideerimismenetlust ega pankrotimenetlust. See tähendab, et taotleja äritegevus peab olema stabiilne ning ta ei tohi olla finantsraskustes. Lisaks ei tohi taotlejal olla kohtuotsusega välja kuulutatud pankrotti või algatatud sundlõpetamist. Samuti ei tohi taotlejal olla kehtivat äriregistrist kustutamise hoiatust, mis võib tähendada, et taotleja juriidiline seisund ei ole korras või tal on võlgnevused riigi ees.

Pankrotiseaduse § 1 lõigete 2 ja 3 kohaselt on võlgnik maksejõuetu, kui ta ei suuda rahuldada võlausaldaja sissenõutavaks muutunud nõuet ja see suutmatuse ei ole võlgniku majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine ning juriidilisest isikust võlgnik on maksejõuetu ka siis, kui võlgniku vara ei kata tema kohustusi ja selline seisund ei ole võlgniku majanduslikust olukorrast tulenevalt ajutine. Kohustustena arvestatakse ka nõudeid, mis ei ole muutunud sissenõutavaks. Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (edaspidi *PRIA*) kontrollib toetuse taotleja ja toetuse saaja suhtes võimaliku algatatud likvideerimismenetluse või ajutise pankrotihalduri või väljakuulutatud pankrotiotsuse olemasolu ametlikust võrguväljaandest Ametlikud Teadaanded.

Eelnõu § 4 lõige 2 sätestab, et toetuse taotleja riikliku maksu võlg, sealhulgas maksuhalduri haldusaktiga kindlaks määratud intress, on väiksem kui 100 eurot või tema riikliku maksu võla tasumine on ajatatud. Maksuvõla tasumise ajatamise korral on maksuvõlg, mille tasumise tähtaeg on möödunud, tasutud ettenähtud summas. Sätte eesmärk on tagada, et toetust saavad vaid need taotlejad, kes on oma kohustused riigi ees täitnud. Toetust antakse üksnes neile, kes on majanduslikult jätkusuutlikud.

Maksukorralduse seaduse § 32 kohaselt on maksuvõlg maksukohustuslase poolt tähtpäevaks tasumata jäetud maksusumma, tähtpäevaks tasumata jäetud maksusummalt arvestatud intress ning tollivõlast tulenev tähtpäevaks tasumata maksusumma ja sellelt arvestatud intress.

Eelnõu § 4 lõige 3 sätestab, et kui toetuse taotleja on saanud varem toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi või väheste tähtsusega abi, mis on kuulunud tagasimaksmisele, on tagasimaksmisele kuulunud summa tähtajal tagasi makstud või toetuse tagasimaksmise ajatamise korral on tagasimaksed tasutud ettenähtud tähtajal ja summas. Selle nõude eesmärgiks on maandada riigile lisanduvate rahaliste kohustuste (rikkumiste tagasimaksed) tekkimise riski ning tagada vahendite kasutamise sihtotstarbelisus ja jätkusuutlikkuse suurendamine.

Eelnõu § 4 lõige 4 sätestab, et toetuse taotlejal ei tohi olla kehtivat karistust loomakaitseseaduse §-s 66¹⁰ – loomapidamise õigusega isiku toimingud, veterinaarseaduse §-s 104 – loomataudi kahtlusest ja diagnoosimisest, sealhulgas peetavate loomade ulatuslikust haigestumisest ja hukkumisest, teavitamise nõuete rikkumine, 105 – eriti ohtliku loomataudi ohu, kahtluse ja puhkemise korral loomataudi tõrjeks rakendatavate meetmete eiramine ning loomatauditõrje nõuete rikkumine või 106 – kohustuslikult tõrjutava ja vajaduspõhiselt tõrjutava loomataudi ennetamiseks ja tõrjeks rakendatavate meetmete eiramine ning loomatauditõrje nõuete rikkumine, ega karistuseseadustiku paragrahvides §-s 49¹ – ettevõtluskeeld, 52² – loomapidamise keeld, 55¹ punkt 2 – juriidilise isiku lisakaristused, 192 – nakkushaiguse ja loomataudi leviku ohu põhjustamine, 193 – nakkushaiguse ja loomataudi leviku põhjustamine, 372 – tegevusloata ja keelatud majandustegevus sätestatud süütegude toimepanemise eest.

Riigikohtu otsusele nr 3-3-1-85-149² tuginedes, mis puudutab toetuse taotleja kohustust täita muuhulgas ka loomade heaolu nõudeid ning toetuse taotleja suhtes jõustunud süüdimõistvat süüteo otsust nende nõuete rikkumise eest, on määruses välja toodud konkreetsed väär- ja kuriteod, mille toimepanemise puhul on põhjust kahelda toetuse taotleja tahtes või võimekuses viia toetatav tegevus ellu õiguspäraselt. Seega, kui toetuse taotleja kohta on karistusregistrisse

² Riigikohtu halduskolleegiumi 11. märtsi 2015. a otsus nr 3-3-1-85-14.

kantud karistusandmeid määruse § 4 lõikes 5 sätestatud süüteo toimepanemise eest, siis selline toetuse taotleja ei vasta nõuetele ja talle toetust ei anta.

Valdavas enamuses on välja valitud süüteod seotud põllumajandusliku tegevusvaldkonnaga. Arvestades, et toetusega jagatakse riigieelarvelisi vahendeid, mida on piiratud ulatuses, on oluline, et nimetatud vahendeid saaksid kasutada üksnes õiguskuulekad ettevõtjad, kes on täitnud õigusaktides sätestatud nõudeid ja on suutnud oma tegevust õiguspäraselt korraldada.

Eelnõu §-s 5 sätestatakse toetatav tegevus.

Eelnõu § 5 lõikes 1 sätestatakse millistele SST leviku ennetamiseks ning bioohutuse suurendamiseks tehtud või tehtavate tegevustele toetust antakse. Toetust antakse riigiabi suuniste punktis 370 alapunkti a kohaselt bioturvameetmetega seotud kulude hüvitamiseks. Selle määruse tähenduses loetakse SST leviku ennetamiseks tehtud või tehtavateks tegevusteks: 1) põllumajandusloomade registris registreeritud loomapidamisettevõttes põllumajandusloomade pidamiseks ettenähtud või loomapidamisettevõtet ümbritseva aia ostmine ja vajaduse korral paigaldamine – loomapidamisettevõtet ümbritsev aed on üks võimalikest bioohutusmeetmetest, mis aitab ära hoida SST levikut, takistades loomapidamisettevõtet ümbritsevale alale mets- ja koduloomade pääsemist. Loomapidamisettevõtet ümbritseva aia osaks loetakse ka väravad või tõkkepuud ning selle liigutamiseks vajalikud seadmed või infotehnoloogilised lahendused. Samuti toetatakse ka kogumisaedade ostmist, mille abil saab kiiresti kokku koguda karjatatavad loomad või neid eraldada üksteisest. Küll aga ei ole abikõlblik karjaaia ostmine ning paigaldamine, sest kui põllumajandustootjad tegelevad karjatamisega, siis karjaaia ostmine ning paigaldamine on selle tegevuse puhul nende tavapärane tegevuskulu; 2) konteineri või soojaku (edaspidi *ehitis*) ehitamine ehitusseadustikus sätestatud tingimustel ja korras (edaspidi *ehitamise*) – konteiner on vajalik eelkõige korjuste hoiustamiseks ja soojak, et oleks olemas vajalikud riietus- ja pesuruumid töötajatele eesmärgiga tagada hügieeninõuete täitmine, mis on bioohutuse suurendamisel olulise tähtsusega; 3) masina, seadme või muu asja ostmine – toetatakse sellise masina, seadme või muu asja ostmist, mis aitavad suurendada bioohutust ja on ostetud eesmärgiga ennetada SST levikut põllumajandusloomade pidamiseks ettenähtud loomapidamisettevõttes. Näiteks masinaks või seadmeks võib olla pesemis- või desinfitseerimismasin või seade (pesurid, desovannid, desomatid jms). Muuks asjaks loetakse üldjoontes terviklahendused, mis ei ole ehitise ehitusseadustiku tähenduses nagu näiteks konteinerid korjuste hoidmiseks või desobarjäär või erinevad pesemis- või desinfitseerimise pritsimislahendused vms. See tähendab, et muuks asjaks loetakse need bioohutuse suurendamise eesmärgil ostetud asjad või terviklahendused, sealhulgas konteiner ja soojak, mis ei ole seade, masin või mida ei loeta ehitiseks ehitusseadustiku tähenduses.

Eelnõu § 5 lõike 2 sätestatakse, et tegevus on toetusõiguslik vaid juhul, kui:

- 1) sellega on enne taotluse esitamist alustatud ja selle kohta on võetud siduvaid kohustusi ja
- 2) see lõpetatakse füüsiliselt ning kõik toetatava tegevusega seotud maksed on tehakse hiljemalt 1. novembril 2025. aastal (1. november kaasa arvatud).

Riigiabi suuniste punkti 55 punkti g kohaselt ei pea käesoleval abil olema ergutavat mõju või sellel loetakse ergutav mõju juba olevat. Seetõttu on erandina tavapärastest riigiabina antavatest toetustest lubatud toetust anda ka enne taotluse esitamist alustatud ja elluviidud tegevuse hüvitamiseks. Võttes arvesse, et strateegiakava alusel antava eriti ohtliku loomataudi ennetamise investeeringutoetuse puhul ei ole enne taotluse esitamist tekkinud kulud abikõlblikud, antakse seda toetust just nende kulude hüvitamiseks, mis on enne taotluse esitamist juba tehtud või mille kohta on võetud siduvaid kohustusi, sest oluline on toetada just neid põllumajandustootjaid, kes on aktiivselt asunud tegema mittetootlike investeeringud, mille hulka kuuluvad ka investeeringud bioohutuse suurendamiseks, et hoida ära võimalikku tekkivat majandusliku kahju. Seega toetust antakse üksnes neile ettevõtjatele, kes on juba tegevusega alustanud või selle ka enne taotluse esitamist lõpetanud, kuid siiski tingimusel, et alustatud ei ole enne 6. märtsi 2025. a. Toetatava

tegevuse toetusõiguslikkuse perioodi algusaega on selgitatud eelnõu § 3 lõike 1 selgitava osa juures.

Siduvate kohustuste all on mõeldud seda, et toetuse saaja on võtnud siduvaid lepingulisi kohustusi, näiteks tellinud seadmed, maksnud seadme eest, sõlminud ehitustöö tegemiseks lepingu või teinud makseid ehitustööde tegemise eest. Toetuse saaja peab siduvate kohustuste võtmist tõendama asjakohaste dokumentidega nagu sõlmitud leping, maksekorraldus vms dokument, mis tõendab toetatava tegevusega seotud siduva kohustuse võtmist.

Eelnõu §-s 6 sätestatakse toetuse vorm, määr ja suurus.

Eelnõu § 6 lõike 1 sätestatakse, et toetust antakse riigiabi suuniste kohaselt tegelikult tekkinud abikõlblike kulude hüvitamisena. Kuigi riigiabi suuniste punkti 372 kohaselt on reeglina lubatud ennetustegevusteks anda abi subsideeritud teenustena ning maksta ennetus-, tõrje- ja likvideerimismeetmete osutajale, siis selle toetuse puhul kasutatakse samas punktis ettenähtud erisust ning abi makstakse otse abisaajale tegelike kulude hüvitamisena, esitades abi andvale asutusele tõend kantud kulude kohta. Erisuse kasutamine on põhjendatud, sest selleks toetuseks ettenähtud eelarvelisi vahendeid on oluliselt vähem, kui tegevusi, mida oleks vaja rahastada, et tagada bioohutuse suurendamine ning maksimaalselt tõkestada SST leviku võimalust. Seega antaksegi seda toetust tekkinud abikõlblike kulude hüvitamisena tagamaks, et tehtud on tegevusi just seal kus peetakse põllumajandusloomi ning SST leviku risk on oluliselt kõrgem.

Eelnõu § 6 lõikes 2 sätestatakse, et toetust antakse kuni 80 protsenti toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest taotlejale, kelle omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu oli taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaastal kuni 250 000 eurot. 80 protsenti antakse toetust ka alles tegevust alustanud isikule, kellel taotluse esitamise aastal müügitulu ei veel ei olnud.

Eelnõu § 6 lõikes 3 sätestatakse, et toetust antakse kuni 60 protsenti toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest taotlejale, kelle omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu oli taotluse esitamisele vahetult eelnenud majandusaastal üle 250 000 euro.

Toetatava tegevuse abikõlbliku kulu osakaal on suurem väiksemat omatoodetud põllumajanduslike toodete müügitulu saanud ettevõtjal ja väiksem ettevõtjal, kelle müügitulu on suurem. Erisus on tehtud seetõttu, et väiketootjal on mittetootliku investeeringu tegemisel omaosaluse võimekus tõenäoliselt väiksem. Samas, vaatamata piiratud rahalisele ressursile, on kõigil veiseid, lambaid või kitsi pidavatele ettevõtjatele antud võimalus taotleda SST leviku ennetamiseks tehtud või tehtava investeeringu kulude osaliseks hüvitamiseks toetust.

Eelnõu § 6 lõike 4 kohaselt loetakse selle määruse tähenduses põllumajanduslikeks toodeteks omatoodetud ELTL I lisas nimetatud tooted, välja arvatud kalandus- ja vesiviljelustooted ning jõulupuud, ning nende töötlemisel saadud I lisaga hõlmatud või I lisaga hõlmamata tooted. Kalandus- ja vesiviljelustoodete müügist saadavat tulu ei loeta toetuse taotleja põllumajanduslike toodete müügituluks. ELTL-i I lisas nimetatud toodete töötlemisel saadud tooted loetakse põllumajanduslikeks toodeteks ka siis, kui need ei ole ELTL-i I lisas nimetatud tooted. Töötlemisel saadud põllumajanduslikud tooted võivad olla ka näiteks valmistoidukaubad, loomanahk, vill, käpikud, kasukad, sulepadjad jms tooted, kuid nende tooraineks peab valdavas osas olema ELTL-i I lisas nimetatud toode, välja arvatud kalandus- ja vesiviljelustooted. Töötlemisel saadud põllumajanduslikul tootel peab olema ilmne seos toetuse taotleja põllumajandusliku tegevusega. Põllumajanduslike toodete hulka ei saa lugeda töötlemisel saadud tooteid, mis sisaldavad toorainena vaid vähesel määral ELTL-i I lisas nimetatud tooteid. Nii näiteks ei loeta siia gruppi kuuluvaks tekstiilmaterjalist esemeid, millele on lisatud kaunistuseks omatoodetud villast narmaid, või puitmööblit, millele on lisatud omakasvatatud lamba nahast elemente, ja muid selliseid tooteid. See tähendab, et omatoodetud põllumajandustooted on seotud ELTL I lisas nimetatud toodete tootmisega. Näiteks ELTL I lisas nimetatud toodete hulka kuulub enamus taime- või loomakasvatustes toodetavatest toodetest. Termin „omatoodetud“ on

samastatav terminiga „omakasvatatud“. Toote seos toetuse taotleja põllumajandusliku tootmistegevusega peab olema ilmne.

Eelnõu § 6 lõike 5 kohaselt on minimaalne võimalik toetuse määr 15% toetatava tegevuse abikõlblikest kuludest. Minimaalse võimaliku toetuse määra eesmärk on tagada, et toetuse andmisel kaasneks ergutav mõju. Kui toetus moodustab toetatava tegevuse abikõlbliku kulu maksumusest vähem kui 15%, siis puudub toetusel ergutav mõju ja toetuse taotlejal on tõenäoliselt võimalik viia tegevused ellu ka ilma toetuseta.

Eelnõu § 6 lõike 6 kohaselt on toetuse maksimaalne suurus 50 000 eurot ühe taotleja kohta, kellel on põllumajandusloomade registri andmetel üks loomapidamisettevõtte. Leevendamaks survet piiratud eelarvele ja võimaldamaks rohkematel ettevõtjatel toetust saada on sätestatud toetuse maksimaalne suurus taotleja kohta. Loomapidamisettevõtteks loetakse eelnõu § 3 lõike 1 punktis 2 nimetatud loomapidamisettevõtet veterinaarseaduse § 24 lõike 1 tähenduses.

Eelnõu § 6 lõike 7 kohaselt on toetuse maksimaalne suurus 100 000 eurot ühe taotleja kohta, kellel on põllumajandusloomade registri andmetel kaks loomapidamisettevõtte.

Eelnõu § 6 lõikes 8 kohaselt on toetuse maksimaalne suurus 150 000 eurot ühe taotleja kohta, kellel on põllumajandusloomade registri andmetel kolm või enam loomapidamisettevõtet. Eelnõu § 6 lõigetes 6 kuni 8 on toetuse maksimaalne suurus sõltuvalt loomapidamisettevõtte arvust erinev. Toetuse maksimumaalne suurus on suurem taotlejal, kes peab veiseid, lambaid või kitsi kolmes või enamas loomapidamisettevõttes. Kuivõrd suu- ja sõrataudi tuleb ennetada ja bioohutuse taset suurendada loomapidamisettevõtte põhiselt, siis on investeeringu vajadus suurem taotlejatel, kel on loomapidamisettevõtete arv suurem.

Eelnõu § 6 lõikes 9 sätestatakse, et vältimaks toetuse võimaliku maksimaalse määra kunstlikku suurendamist, ei võeta toetuse maksimaalse suuruse arvestamisel arvesse neid veterinaarseaduse § 24 lõike 1 kohaselt registreeritud loomapidamisettevõtte osadeks jaotamist, mis on toimunud pärast 2025. aasta 6. märtsi. Juhul kui seda on tehtud, loetakse need loomapidamisettevõtted üheks. Osadeks jaotamist hinnatakse loomapidamisettevõtte asukoha, täpsemalt asukoha koordinaatide järgi, mis olid kantud põllumajandusloomade registrisse seisuga 6. märts 2025. aastal. Kui pärast 6. märtsi on ettevõtja saanud valmis uues asukohas loomapidamishoone ja selle loomapidamisettevõtteks registreerinud, siis võetakse see loomapidamisettevõtte arvesse.

Eelnõu § 6 lõike 10 kohaselt sätestatakse, et taotleja ja taotlejaga ühte kontserni kuuluv ettevõtja või konkurentsiseaduse § 2 lõike 4 tähenduses valitseva mõju kaudu üksteisega seotud ettevõtjad saavad kokku toetust taotleda lõigetes 6 või 7 või 8 sätestatud ulatuses. Ühte kontserni kuuluvad ettevõtjad loetakse üheks taotlejaks. Näiteks kui kontserni A (emaettevõtja) kuuluvad ettevõtjad B (tütarettevõtja) ja C (tütarettevõtja). Ettevõtja A (emaettevõtja) ja ettevõtja B (tütarettevõtja) soovivad nimetatud toetust taotleda. Ettevõtja A ja ettevõtja B mõlemad taotlevad toetust 100 000 eurot. Kui ettevõtjale A määrati juba toetust 100 000 euro ulatuses, siis ettevõtjale B saab maksimaalset määrata toetust 50 000 euro ulatuses, sest nad loetakse üheks ettevõtjaks. Samuti kui näiteks ühte kontserni kuuluv üks ettevõtja taotleb abi 75 000 euro ulatuses ja samasse kontserni kuuluv teine ettevõtja taotleb samuti 75 000 eurot, siis täidavad nad maksimaalse 150 000 euro suuruse toetuse nõude kui kontsernil on kolm või enam loomapidamisettevõtet, sest selle määruse tähenduses loetakse nad üheks ettevõtjaks, kellele kohaldub maksimaalne 150 000 euro suurune toetus, kui põllumajandusloomade registri andmetel 6. märtsi 2025. aasta seisuga on taotlejal kolm või enam loomapidamisettevõtet (eelnõu § 6 lõige 8).

Ühte kontserni kuuluvate ettevõtjate osas kohaldatakse äriseadustiku § 6, mille kohaselt, kui üks äriühing on teises äriühingus osanik või aktsionär ning omab seal häälteenamust, nimetatakse osalevat ühingut emaettevõtjaks ja ühingut, kus ta osaleb, tütarettevõtjaks. Emaettevõtja tütarettevõtjaks on ka ühing, kus häälteenamus on teisel tütarettevõtjal või tütarettevõtjatel üksinda või koos emaettevõtjaga. Tütarettevõtjaks on ka ühing, kus teine ühing (emaettevõtja)

omab selle osaniku või aktsionärina lepingu alusel või ilma selleta valitsevat mõju. Emaettevõtja koos tütarettevõtjatega moodustab kontserni. Kontsern ei ole piiratud Eesti Vabariigi territooriumiga. Konkurentsiseaduse § 2 lõike 4 tähenduses valitsevat mõju omavateks ettevõtjateks on tegutsevad ettevõtjad, kellest üks omab teise suhtes konkurentsiseaduse § 2 lõike 4 tähenduses valitsevat mõju. Konkurentsiseaduse § 2 lõike 4 kohaselt on valitsev mõju võimalus ühe või mitme ettevõtja poolt ühiselt või ühe või mitme füüsilise isiku poolt ühiselt teise ettevõtja aktsiate või osade omamise kaudu, tehingu või põhikirja alusel või muul viisil otseselt või kaudselt mõjutada teist ettevõtjat, mis võib seisneda õiguses:

- 1) oluliselt mõjutada teise ettevõtja juhtorganite koosseisu, hääletamist või otsuseid või
- 2) kasutada või käsutada teise ettevõtja kogu vara või olulist osa sellest.

Lõikes 9 sätestatu eesmärk on vältida ebatervet konkurentsikeskkonda ning hajutada toetust ühtlasemalt enama arvu ettevõtjate vahel.

Eelnõu § 6 lõikes 11 sätestatakse, et kui kõigi nõuetekohaste taotluste rahastamise summa ületab toetuse andmiseks ettenähtud vahendeid, vähendab PRIA toetuse suurust toetuse taotleja kohta ulatuses, mis on vajalik kõigi nõuetekohaste taotluste rahuldamiseks maksimaalsel võimalikul määral, järgides toetuse taotlejate võrdse kohtlemise põhimõtet ja määruses sätestatud tingimusi.

Eelnõu §-s 7 sätestatakse, millised kulud on abikõlblikud kulud ja millised kulud ei ole abikõlblikud.

Eelnõu § 7 lõike 1 kohaselt peavad kõik abikõlblikud kulud olema mõistlikud, selged ja üksikasjalikult kirjeldatud ning toetuse taotleja peab tagama kasutatava toetusraha otstarbeka ja säästliku kasutamise. Kulud, mille hüvitamiseks toetust taotletakse, peavad olema majanduslikult otstarbekad ja vajalikud SST leviku ennetamiseks. Samuti ei tohi kavandata ning tehtud kulud olla põhjendamatult kõrged võrreldes tavaliselt sarnase tegevuse eest tasutava hinnaga. Nimetatud nõudega tagatakse kasutatava toetusraha otstarbekas ja säästlik kasutamine.

Eelnõu § 7 lõike 2 kohaselt, kui toetust taotletakse ehitise (konteiner või soojak) ehitamiseks, siis on abikõlblikeks kuludeks ehitise, püstitamise, rajamise või paigaldamise kulu. Seega on selles määruses sätestatud abikõlblikeks kuludeks vaid osa ehitusseadustiku § 4 lõikes 1 sätestatud tegevustest.

Eelnõu § 7 lõike 3 kohaselt, kui toetust taotletakse masina, seadme või muu asja ostmiseks, siis loetakse abikõlblike kulude hulka masina, seadme või muu asja ostmine ja selle paigaldamise, seadistamise, kohaletoimetamise või kasutamise väljaõppe kulu, näiteks kui seadme eripära tõttu saab seda paigaldada üksnes seadme müüja või muu kvalifitseeritud spetsialist. Kui masina, seadme või muu asja kasutamine eeldab selle müüja või paigaldaja poolset esialgset väljaõpet, sealhulgas tutvustust, siis ka need kulud on abikõlblikud. Lisaks loetakse abikõlblike kulude hulka masina, seadme või muu asja kasutamiseks vajaliku seadme, tarkvara või infotehnoloogilise seadme ning selle paigaldamise või seadistamise kulu. Näiteks kui toetust taotletakse desobarjääri ostmiseks ning desobarjääri kasutamiseks on vajalik infotehnoloogiline lahendus, mis doseerib desinfitseerimisvahendit ning selle pritsimise survet, siis abikõlblik kulu on nii desobarjääri ostmise kulu kui ka infotehnoloogilise lahenduse kulu.

Eelnõu § 7 lõike 4 kohaselt loetakse abikõlblikuks kuluks kasutatud masina, seadme või muu asja ostmise kulu (eelnõu § 5 lõike 1 punkt 3), kuid üksnes siis, kui masin, seade või muu asi ei ole taotluse esitamise ajal vanem kui viis aastat, selle ostmiseks ei ole kasutatud toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu vahenditest, sealhulgas välisvahenditest või muud tagastamatut riigiabi, ning nimetatud seadme, masina või muu asja hind ei ületa selle turuväärtust ja on väiksem kui uue samaväärse seadme, masina või muu asja hind. Kasutatud seadme, masina või muu asja puhul kontrollitakse üldjuhul seadme, masina või muu asja vanust tootja tehnilise passi andmete, ostu-müügilepingute, tootja poolt välja antud garantiidokumentide, müüja kinnituste ja muude dokumentide alusel.

Eelnõu § 7 lõikes 5 on selgitatud, millise kulud ei ole abikõlblikud.

Näiteks on mitteabikõlblikud maa ostmiseks tehtud kulutused, käibemaks, riigilõiv, trahv, finantskaristus ja vaide ning kohtumenetluse korral menetluskulud; mitmesugused tegevuskulud, näiteks kulutused õigusteenusele või raamatupidamisteenusele või kulud, mis ei ole toetava tegevuse elluviimisega otseselt seotud kulud. Käibemaks on abikõlblik ainult siis, kui toetuse saajal ei ole teoreetilist võimalust selle tagasisaamiseks riigilt. See tähendab, et käibemaks ei ole abikõlblik ka juhul, kui toetuse saaja ei ole käibemaksukohustuslane, kuid omab kõiki võimalusi käibemaksukohustuslaseks registreerimiseks ja riigilt käibemaksu tagasisaamiseks.

Mitteabikõlblik kulu on ka tasu toetuse taotleja enda ja tema töötaja tehtud töö eest. Kui erinevad veo- või sõidukulud ei ole seotud masina, seadme või muu asja veo, paigaldamisega või seadistamisega, siis ei ole need kulud ka abikõlblikud. Eesmärk on vältida olukordi, kus soetatava masina, seadme või muu asja veokulusid n-ö peidetakse masina, seadme või muu asja hinna sisse. Sealjuures ei ole oluline, kas nimetatud veotöö teostajaks on sama ettevõtja, kellelt ostetakse see seade, masin või muu asi või mitte. Näiteks, kui seade ostetakse ettevõtjalt A ja seadme toimetab kohale ettevõtja B, siis loetakse need kulud (seadme ostmine ja kohaletoimetamine) abikõlblike kulude hulka.

Mitteabikõlblikuks kuluks loetakse ka liisingumakse. Samuti on mitteabikõlblik kulu vee ja desinfitseerimisvahendi ostmise kulu olenemata sellest, et need kulud on vajalikud SST leviku ennetamiseks kuna nende kulude puhul on tegemist n.ö tavapäraseks tegevuseks tehtava kuluga.

Topeltrahastamise vältimiseks on mitteabikõlblik kulu ka see kulu (näiteks konkreetse desinfitseerimismasina ostmise kulu), mille kohta on toetuse taotleja juba saanud toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisabi vahenditest või muud tagastamatut riigiabi. Eelkõige on siinkohal mõeldud strateegiakava alusel antavaid toetusi või struktuurifondide vahenditest saadud abi ja toetusi. Oluline on toetuse andmisel veenduda, et ei esineks kulude kattuvusi käesolevas määruses sätestatud toetatavate tegevustega. Näiteks on põllumajandustootjatel võimalik taotleda toetust bioohutuse suurendamiseks vajalike tegevuste elluviimiseks toetust strateegiakava sekkumise 1.11 „Loodusõnnetuste, ebasoodsate ilmastikutingimuste või katastroofide tagajärjel kaotatud põllumajandusliku potentsiaali taastamise ja ennetustegevuste toetuse“ raames kui ka regionaal- ja põllumajandusministri 10. märtsi 2025. a määruse nr 23 „Perioodi 2023–2027 põllumajandusettevõtja keskkonna- ja kliimapoliitika eesmärkide saavutamise investeringutoetus“ alusel.

Eelnõu §-s 8 sätestatakse taotluse esitamine ja taotluse esitamise tähtaeg.

Eelnõu § 8 lõikes 1 sätestatakse, et toetuse saamiseks esitab toetuse taotleja selleks ettenähtud tähtajal elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu PRIA-le taotluse.

Eelnõu § 8 lõikes 2 sätestatakse, et PRIA teatab taotluse esitamise tähtaja, avaldades selle ametlikus võrguväljaandes Ametlikud Teadaanded ja oma veebilehel.

Eelnõu § 8 lõikes 3 kohaselt võib toetuse taotleja ettenähtud tähtajal esitada ühe taotluse, mis võib sisaldada rohkem kui üht tegevust.

Eelnõu §-s 9 sätestatakse nõuded taotlusele ehk ehk andmed ja dokumendid, mida taotlus peab sisaldama.

Eelnõu § 9 lõikes 1 sätestatakse, mis andmed ja dokumendid taotluses tuleb esitada. Taotlus peab sisaldama teavet, mille alusel saab kindlaks teha määruses sätestatud tingimuste täitmise ja koguda vajalikke statistilisi andmeid, mida saab hiljem kasutada toetusega saavutatavate mõjude kindlakstegemiseks. Näiteks peab toetuse taotleja esitama andmed toetuse taotleja kontserni

liikmete ja toetuse taotleja üle lepingu või muu alusel valitsevat mõju omava ettevõtja kohta, mille abil määratakse kindlaks eelnõu § 6 lõigetes 6 ja 7 sätestatud toetuse taotlejale maksimaalne võimalik toetuse suurus. Punkti 7 kohaselt peab toetuse taotleja esitama toetatava tegevuse raames tellitud või tellitava töö või teenuse või ostetud või ostetava vara kulude mõistlikkus tõendavad asjakohased dokumendid. Sellisteks dokumentideks on näiteks kirjavahetus teenusepakkujatega, kuvatõmmis e-poes pakutavatest masinatest või seadmetest või muu asjakohane dokument, millega tõendatakse tehtavate või tehtud kulude mõistlikkust.

Eelnõu § 9 lõikes 2 sätestatakse, et kasutatud masina, seadme või muu asja ostmise korral esitab taotleja koos taotlusega müüja poolt väljastatud dokumendi, mis tõendab, et ostetav masin, seade või muu asi on toodetud taotluse esitamise ajast arvates vähem kui viis aastat tagasi ning selle ostmiseks ei ole kasutatud toetust riigieelarvelistest või muudest Euroopa Liidu või välisvahenditest ega muud tagastamatut riigiabi.

Eelnõu § 9 lõigetes 3 ja 4 sätestatakse, millised majandusaasta aruanded või tuludeklaratsiooni vormi E andmed võetakse aluseks, kui taotluse esitamise ajaks ei ole saabunud nende aruannete või andmete esitamise tähtaeg äriregistrile või Maksu- ja Tolliametile (edaspidi *MTA*).

Eelnõu §-s 10 sätestatakse toetuse taotleja ja taotluse kontrollimine.

Eelnõu § 10 lõike 1 kohaselt kontrollib PRIA vastuvõetud taotluse nõuetekohasust ja selles esitatud andmete õigsust ning toetuse taotleja, taotluse ja toetatava tegevuse vastavust Euroopa Liidu õigusaktides, maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduses, riigiabi suunistes ja selles määruses sätestatud nõuetele. Taotluse vastavust toetuse saamise nõuetele on õigus kontrollida ka toetuse taotlejaga seotud kolmanda isiku juures, kes valdab toetuse saamisega seotud andmeid või dokumente, ja toetatava tegevuse elluviimise tegevuskohas.

Eelnõu § 10 lõike 2 kohaselt pärast taotluse esitamist esitab PRIA MTA-le päringu toetust taotlenud FIE-de tuludeklaratsiooni vormi E andmete saamiseks. Pidades silmas, et tagada tuleb ettevõtjate võrdne kohtlemine olenemata sellest, kas FIE peab kassa- või tekkepõhist raamatupidamist, küsib PRIA MTA-lt vormi E andmeid kõigi FIE-dest toetuse taotlejate kohta.

Eelnõu §-s 11 sätestatakse taotluse rahuldamine ja rahuldamata jätmine.

Eelnõu § 11 lõike 1 kohaselt vastab taotlus nõuetele, kui taotleja, taotlus ja toetatav tegevus vastavad maaelu ja põllumajandusturu korraldamise seaduse, riigiabi suunistes ja määruses sätestatud nõuetele.

Eelnõu § 11 lõike 2 sätestatakse, et kui kõigi nõuetekohaste taotluste rahastamise summa ei ületa toetuseks ettenähtud vahendeid, rahuldab PRIA kõik nõuetekohased taotlused.

Eelnõu § 11 lõike 3 sätestatakse, et kui kõigi nõuetekohaste taotluste rahastamise summa ületab toetuseks ettenähtud vahendeid, vähendab PRIA toetuse suurust § 6 lõikes 11 sätestatud tingimustel ja rahuldab kõik nõuetekohased taotlused, mille toetuse suurus jääb § 6 lõikes 5 sätestatud toetuse minimaalse määra piiresse.

Eelnõu § 11 lõike 4 kohaselt teeb PRIA taotluse rahuldamise otsuse või taotluse rahuldamata jätmise otsuse 60 päeva jooksul arvates taotluse esitamise tähtpäevast.

Eelnõu § 11 lõike 5 kohaselt ei tee PRIA enne taotluse rahuldamise otsust, kui Euroopa Komisjon on teinud §-s 2 nimetatud riigiabi suuniste alusel esitatud riigiabi teatise kohta lubava otsuse.

Eelnõu § 11 lõikes 6 sätestatakse, et kui Euroopa Komisjoni otsusest tulenevalt muudetakse riigiabina makstava toetuse andmise tingimusi, antakse taotlejale tähtaeg taotluse toetuse andmise

tingimustega kooskõlla viimiseks. Kui taotleja ei ole nõus taotlust muutma või ei tee seda määratud tähtaja jooksul, jäetakse taotlus rahuldamata.

Eelnõu § 11 lõike 7 sätestatakse, et kui Euroopa Komisjon riigiabi andmiseks luba ei anna, jäetakse taotlus rahuldamata.

Eelnõu §-s 12 on sätestatud maksetaotluse esitamine ja nõuded maksetaotlusele. Toetuse maksmise aluseks on toetuse saaja esitatud maksetaotlus. Toetuse maksmiseks esitab toetuse saaja elektrooniliselt PRIA e-teenuse keskkonna kaudu PRIA-le maksetaotluse koos asjakohaste andmete ja dokumentidega.

Eelnõu § 12 lõike 1 kohaselt esitab toetuse saaja pärast toetatava tegevuse täielikku elluviimist toetuse maksmiseks maksetaotluse PRIA-le alles peale seda, kui on täidetud järgmised tingimused:

- 1) töö on tehtud või teenus on osutatud ja vastu võetud;
- 2) vara on ostetud ja oma valdusesse või omandisse saadud ning
- 3) töö, teenuse või vara eest on tasutud.

Eelnõu § 12 lõige 2 täpsustab andmed, mis maksetaotluses esitatakse:

- 1) toetuse saaja nimi ja registrikood ning selle taotluse viitenumber, mille kohta maksetaotlus esitatakse;
- 2) toetuse summa, mille maksmist taotletakse;
- 3) teave toetatava tegevuse maksumuse ja selle täieliku tasumise kohta;
- 4) teave toetatava tegevuse elluviimist tõendavate dokumentide kohta.

Eelnõu § 12 lõige 3 täpsustab, et koos maksetaotlusega tuleb esitada ka järgmised dokumendid:

- 1) selle isiku väljastatud arve-saateleht või arve, kellelt toetuse saaja tellis töö või teenuse või ostis vara;
- 2) punktis 1 nimetatud arve-saatelehel või arvel märgitud rahalise kohustuse tasumist tõendav maksekorraldus või väljatrükk või arvelduskonto väljavõte;
- 3) selle isiku väljastatud tehtud töö või osutatud teenuse üleandmist-vastuvõtmist tõendav dokument, kellelt toetuse saaja tellis töö või teenuse, kui toetatavaks tegevuseks on ehitamine.

Eelnõu § 12 lõikes 4 sätestatakse, et toetuse saajal peab hiljemalt maksetaotluse esitamise ajaks olema täidetud soetatud või ehitatud vara kasutamiseks vajalikud eeldused. See tähendab, et kui toetatavaks tegevuseks on ehitise ehitamine, siis peab toetuse saajal hiljemalt maksetaotluse esitamise ajaks olema ehitisregistris ehitise kohta kasutusteatis või -luba, juhul kui see on nõutav ehitusseadustiku kohaselt. Ehitusseadustiku kohaselt võib ka seadme paigaldamine olla ehitustegevus ning ka sel juhul peab toetuse saajal olema hiljemalt maksetaotluse esitamise ajaks ehitisregistris esitatud kasutusteatis, kui see on nõutav ehitusseadustiku kohaselt.

Kasutusloa ja kasutusteatisega tõendatakse, et valminud ehitise või paigaldatud seade (toetatav tegevus) vastab ettenähtud nõuetele ning seda võib kasutada nõuete ja kasutusotstarbe kohaselt. Seega võimaldab kasutusteatis või -luba tagada, et ehitise või teatud juhtudel seadet saab hakata kasutama.

Eelnõu §-s 13 sätestatakse toetuse maksmine.

Eelnõu § 13 lõige 1 sätestab, et toetus makstakse välja üksnes abikõlblike kulude hüvitamiseks, kui toetuse saaja on järginud toetatava tegevuste elluviimisel kõiki nõudeid. Kõnealuste nõueteena vaadeldakse eeskätt seda, et elluviidud tegevus vastaks § 5 sätestatud nõuetele, tööd ja teenused oleks teostatud ja vara on üleantud ja taotleja on enda poolt kulude eest tasutud. Niisamuti on taotlejal kohustus pidada kinni tähtaegadest.

Eelnõu § 13 lõike 2 kohaselt teeb PRIA toetuse saaja esitatud maksetaotluse alusel toetuse maksmise otsuse sellise aja jooksul, et toetusraha oleks võimalik kanda toetuse saaja arvelduskontole kahe kuu jooksul arvates eelnõu §-s 12 nimetatud nõuetekohaste dokumentide saamist.

Eelnõu § 13 lõike 3 kohaselt teeb PRIA toetuse maksmisest keeldumise otsuse 25 tööpäeva jooksul arvates toetuse maksmisest keeldumise aluseks olevast asjaolust teadasaamisest. Toetuse maksmisest keeldumise otsuse korral tunnistab PRIA taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks.

Eelnõu §-s 14 sätestatakse, et täiendatakse maaeluministri 6. veebruari 2025. aasta määruse nr 10 „2025. aastal maaelu ja põllumajandusturu korraldamiseks antavad toetused” §1 punktiga 6 järgmises sõnastuses: „6) erakorraline investeeringutoetus põllumajandustootjatele suu- ja sõrataudi ennetamiseks 2025. aastal.”.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel võeti aluseks järgmised Euroopa Liidu õigusaktid:

- 1) komisjoni teatise „Suunised põllumajandus- ja metsandussektoris ning maapiirkondades antava riigiabi kohta“ (ELT C 485, 21.12.2022, lk 1–90);
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 2016/429 loomataudide kohta, millega muudetakse teatavaid loomatervise valdkonna õigusakte või tunnistatakse need kehtetuks (loomatervise määrus) (ELT L 84, 31.3.2016, lk 1—208).

Eelnõus nimetatud Euroopa Liidu õigusaktid on kättesaadavad Euroopa Liidu Teataja veebilehel <http://eur-lex.europa.eu>

4. Määruse mõjud

Määrus aitab suurendada põllumajandusettevõttes bioohutuse taset, et ennetada SST jõudmist ja levimist veise-, lamba-, ja kitsekasvatusega tegelevates ettevõtetes.

Määruse kehtestamine ei too endaga kaasa organisatsioonilisi muudatusi avalikus sektoris. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi haldusalas ei muutu määruse jõustumisel ülesannete ega pädevuse jaotus. Määruse rakendamisest ei tulene välissuhetealast, sotsiaalset, sealhulgas demograafilist mõju, samuti ei oma määruse rakendamine mõju riigi julgeolekule ega kohaliku omavalitsuse korraldusele. Toetus hõlmab kogu Eesti territooriumi ning tagab võimalused ja toetuse kõikidele Eesti piirkondadele. Määruse rakendamiseks vajalikke menetlustoiminguid teeb PRIA, kellel on olemas määruse menetlemiseks vajalik haldussuutlikkus ja tehniline võimekus.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamiseks eraldas Vabariigi Valitsuse 2025. aasta 10. aprillil Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumile 1,5 mln eurot SST bioohutusnõuete täitmiseks tehtavate vajalike investeeringute hüvitamiseks põllumajandustootjatele.

Määruse rakendamine ei too kaasa tulusid riigieelarvesse.

6. Määruse jõustumine

Eelnõu jõustub üldises korras.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatati eelnõude infosüsteemi EIS kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja arvamuse avaldamiseks PRIA-le ning Põllumajandus- ja Toidumetile.

Kuna Rahandusministeerium ei ole Vabariigi Valitsuse 13. jaanuari 2011. a määruse nr 10 „Vabariigi Valitsuse reglement“ § 7 lõike 4 kohaselt ettenähtud tähtaja jooksul eelnõu kooskõlastanud ega jätnud seda põhjendatult kooskõlastamata, loetakse eelnõu nimetatud määruse § 7 lõike 4 kohaselt kooskõlastatuks.

Eelnõu kohta esitas kaks ettepanekut Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoda. Esimene ettepanek oli muuta määruse eelnõu § 6 lõikeid 6 ja 7 selliselt, et toetuse maksimaalne suurus ühe taotleja kohta on 100 000 eurot, sõltumata loomapidamisettevõtete arvust. Esitatud ettepanekuga ei arvestatud, sest tegevusi, millega suurendatakse bioohutuse taset ennetamaks SST levikut, tuleb teha loomapidamisettevõtte põhiselt. Leevendamaks survet piiratud eelarvele ja võimaldamaks rohkematel ettevõtjatel toetust saada, on eelnõus sätestatud toetuse maksimaalne suurus taotleja kohta sõluvalt loomapidamisettevõtete arvust. Vajadus suurema investeeringu järele on suurem taotlejatel, kellel on enam loomapidamisettevõtteid. Seetõttu kehtestatakse suurem toetuse suurus neile taotlejatele, kelle on loomapidamisettevõtteid rohkem.

Eesti Põllumajandus-Kaubanduskoja teine ettepanek oli muuta määruse eelnõu § 11 lõiget 3 ja § 6 lõiget 10 selliselt, et kui kõigi nõuetekohaste taotluste rahastamise summa ületab toetuseks ettenähtud vahendeid, vähendab PRIA toetuse suurust mitte rohkem kui 40% taotleja kohta, kes vastab § 6 lõikes 2 toodud määratlusele (kelle põllumajanduslik müügitulu on alla 250 000 euro) ning mitte rohkem kui 30% taotleja kohta, kes vastab §6 lõikes 3 toodud määratlusele (kelle põllumajanduslik müügitulu on üle 250 000 euro). Esitatud ettepanekut põhjendati selliselt, et eelnõus ette nähtud vähendamine määr minimaalse määrani ehk 15%-ni tekitab ebakindlust eelkõige väiksemates loomapidajates, kelle investeeringuotsused on oluliselt tundlikumad rahaliste riskidele. Tehtud ettepanek loob prognoositavuse ning julgustab tootjaid bioohutusse investeerima. Esitatud ettepanekuga ei arvestatud, sest toetuse proportsionaalne vähendamine eelarveks ettenähtud vahendite ületamise korral tagab taotlejate võrdse kohtlemise. Vajadus rakendada toetuse vähendamist ilmneb alles peale taotletud toetuse kogusuuruse kindlaks tegemist.

(allkirjastatud digitaalselt)

Marko Gorban

Kantsler